

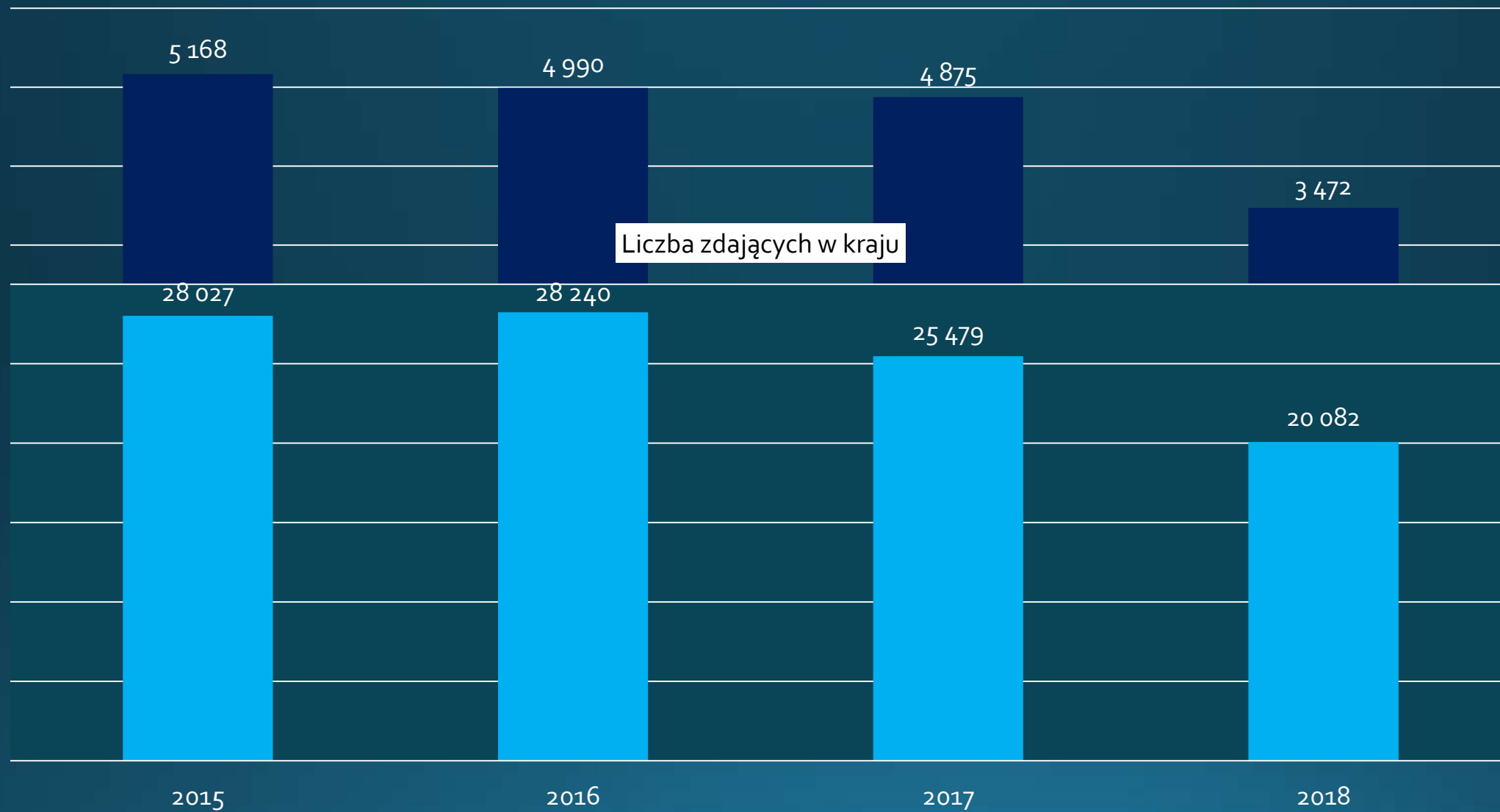
Analiza i interpretacja wyników
egzaminu maturalnego z wiedzy o społeczeństwie
przeprowadzonego w maju 2018 roku

Dane dotyczące rozwiązań zadań w arkuszu standardowym

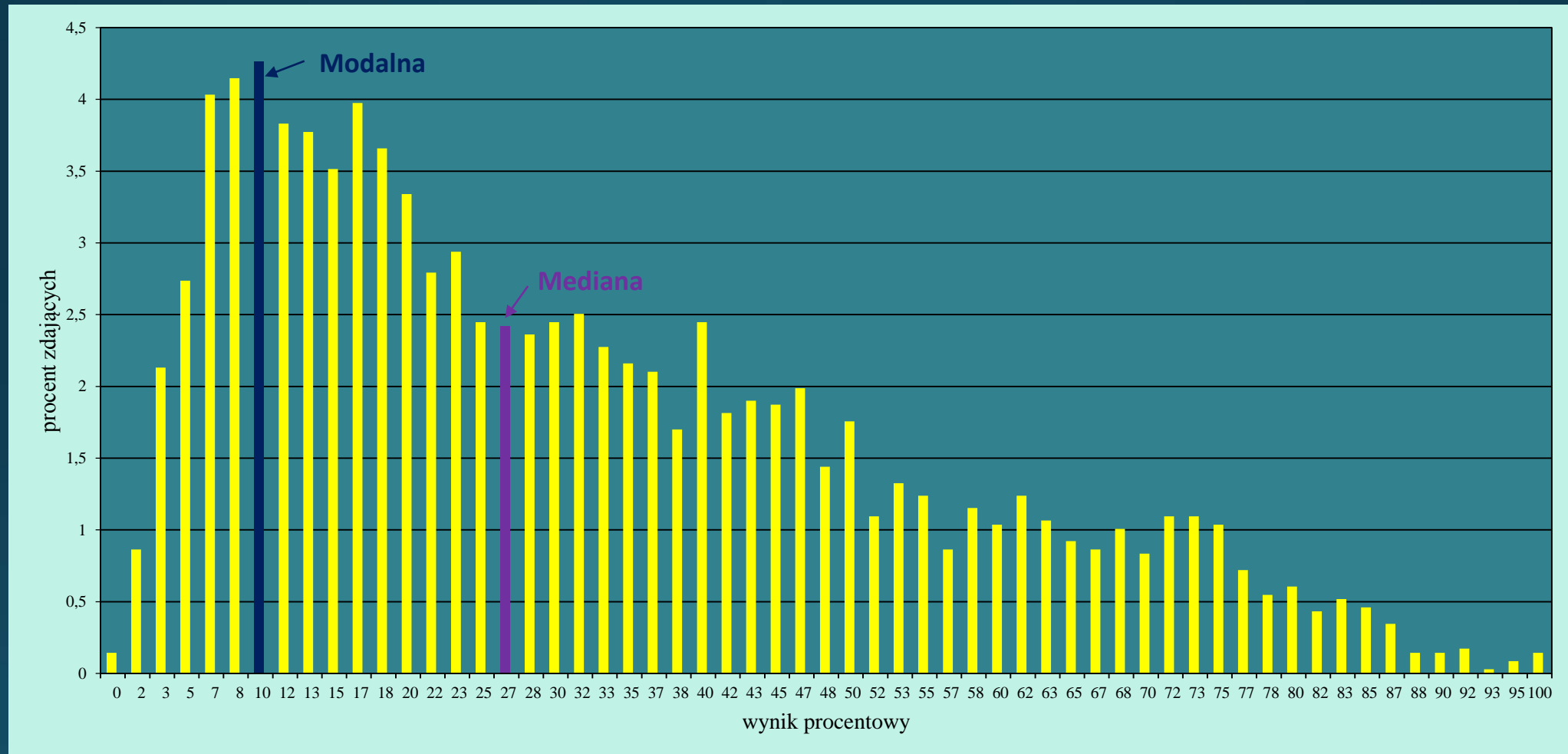
liczba maturzystów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym (Mazowsze)		wynik minimalny (%)	wynik maksymalny (%)	średnia (%)
3 472	LO	0	100	32
	Tech	0	67	

liczba maturzystów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym (kraj)		wynik minimalny (%)	wynik maksymalny (%)	średnia (%)
20 082	LO	0	100	28
	Tech	0	82	

Liczba zdających na Mazowszu

Rozkład wyników zdających (%) – nowa formuła, tegoroczni absolwenci

Charakterystyka arkusza

- Arkusz egzaminacyjny składał się z 30 zadań (39 czynności).
- Za rozwiązanie zadań zdający mogli uzyskać maksymalnie 60 punktów.
- Na rozwiązanie arkusza przeznaczono 180 minut.
- Zadania sprawdzały treści i umiejętności zapisane w podstawie programowej dla IV etapu edukacyjnego, ale również – zgodnie z zasadą kumulatywności – dla etapów wcześniejszych (np. zad. 4, zad. 6.2. – dla II etapu; np. zad. 1, zad. 2 – dla III etapu).

Rodzaje zadań w tegorocznym arkuszu

Zadanie zamknięte wielokrotnego wyboru (WW)

Zadanie 1. (0–2)

Ralf Dahrendorf o pozycjach i oczekiwaniach społecznych

Same pozycje [społeczne] dostarczają nam oczywiście tylko najbardziej formalnego rodzaju wiedzy. [...] A jednak nie potrzebujemy więcej pytać, by dowiedzieć się [...], co [przykładowy] Herr Schmidt robi w ramach swych poszczególnych pozycji – a w każdym razie, co powinien, a więc też i co prawdopodobnie robi. Jako ojciec Herr Schmidt opiekuje się swoimi dziećmi, pomaga im, chroni je i kocha. Jako nauczyciel gimnazjalny przekazuje swym uczniom wiedzę, sprawiedliwie ich ocenia [...]. Jako [...] [aktywny działacz] partii uczęszcza na spotkania, wygłasza przemówienia i stara się rekrutować nowych członków. [...] Każda pozycja niesie ze sobą pewne oczekiwane sposoby zachowań; każda zajmowana przez jednostkę pozycja wymaga od niej podejmowania pewnych działań i okazywania pewnych cech [...]. Obejmując pozycję społeczną, jednostka staje się postacią w dramacie napisanym przez społeczeństwo, w którym żyje. [...] Społeczny nacisk, by dostosować się do określonych oczekiwań [...], jest [...] uniwersalną właściwością wszystkich form uspołecznienia.

Socjologia. Lektury, red. P. Sztompka, M. Kucia, Kraków 2006, s. 310–313.

1.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Tekst obrazuje, że

- A. w społeczeństwie dochodzi do dewiacji społecznych.
- B. społeczeństwo sprzyja wytwarzaniu postaw konformistycznych.
- C. różnorodność pozycji społecznych prowadzi do nierówności społecznych.
- D. można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych.

Zadanie zamknięte prawda/fałsz (PF)

Zadanie 21. (0-1)

O projekcie zmian w prawie spadkowym z 2014 roku

Polskie prawo spadkowe [...] stanowi m.in., że spadkobierca nabywa spadek, który obejmuje również długi (obowiązki majątkowe) spadkodawcy. Dziś, gdy dowie się o spuściźnie, ma trzy możliwości: przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), przyjąć go z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), może też spadek odrzucić. Na podjęcie decyzji ma sześć miesięcy od dnia, w którym dowiedział się, że został spadkobiercą.

Rząd chce nowelizacji, bo podziela zastrzeżenia resortu sprawiedliwości co do obecnego zapisu prawa spadkowego, w myśl którego niezłożenie przez spadkobiercę żadnego oświadczenia co do spadku jest jednoznaczne z prostym przyjęciem, więc oznacza nieograniczoną odpowiedzialność za spadkowe długi. Dzieje się tak nawet wtedy, gdy spadkobierca nie wie, że nim został. Tym samym nieświadomie dziedziczy on zadłużony spadek i odpowiada za zobowiązania zmarłego całym swym majątkiem (tzw. proste przyjęcie spadku). Chodzi m.in. o niespłacone pożyczki, kredyty bankowe i inne zobowiązania, np. zaległości czynszowe.

Dziś wyjątek w tej dziedzinie dotyczy tylko spadkobierców niemających pełnej zdolności do czynności prawnych i osób, co do których istnieje podstawa do ich całkowitego ubezwłasnowolnienia, oraz osób prawnych – ich milczenie oznacza przyjęcie spadku w wersji „z dobrodziejstwem inwentarza”. Zmiana ma polegać na tym, że taka wersja będzie domyślną we wszystkich przypadkach.

www.rp.pl

Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Nowelizacja prawa spadkowego, której dotyczy tekst, zakładała wprowadzenie tzw. prostego przyjęcia spadku we wszystkich przypadkach.	P	F
2.	Przyjęcie spadku „z dobrodziejstwem inwentarza” do czasu wprowadzenia nowelizacji, której dotyczy tekst, następowało w sposób domyślny w przypadku osób niepełnoletnich.	P	F
3.	Projekt wprowadzenia zmian w prawie spadkowym, których dotyczy tekst, był działaniem w interesie spadkodawców.	P	F

Zadanie otwarte z luką (L)

Zadanie 1. (0–2)

Ralf Dahrendorf o pozycjach i oczekiwaniach społecznych

Same pozycje [społeczne] dostarczają nam oczywiście tylko najbardziej formalnego rodzaju wiedzy. [...] A jednak nie potrzebujemy więcej pytać, by dowiedzieć się [...], co [przykładowy] Herr Schmidt robi w ramach swych poszczególnych pozycji – a w każdym razie, co powinien, a więc też i co prawdopodobnie robi. Jako ojciec Herr Schmidt opiekuje się swoimi dziećmi, pomaga im, chroni je i kocha. Jako nauczyciel gimnazjalny przekazuje swym uczniom wiedzę, sprawiedliwie ich ocenia [...]. Jako [...] [aktywny działacz] partii uczęszcza na spotkania, wygłasza przemówienia i stara się rekrutować nowych członków. [...] Każda pozycja niesie ze sobą pewne oczekiwane sposoby zachowań; każda zajmowana przez jednostkę pozycja wymaga od niej podejmowania pewnych działań i okazywania pewnych cech [...]. Obejmując pozycję społeczną, jednostka staje się postacią w dramacie napisanym przez społeczeństwo, w którym żyje. [...] Społeczny nacisk, by dostosować się do określonych oczekiwań [...], jest [...] uniwersalną właściwością wszystkich form uspołecznienia.

Socjologia. Lektury, red. P. Sztompka, M. Kucia, Kraków 2006, s. 310–313.

1.1. Dokończ zdanie – wpisz właściwą nazwę.

W przytoczonym tekście przeprowadzono dowód na to, że do każdej pozycji społecznej przypisywana jest przez społeczeństwo

Zadanie otwarte krótkiej odpowiedzi (KO)

Zadanie 3. (0–1)

Pożegnanie lalek w Japonii

Ningyō kanshasai [...] to festiwal, podczas którego ofiaruje się [...] swoje zabawki, aby właściwie i godnie je pożegnać [...]. Od wieków Japończycy uważali, że lalki posiadają duszę, dlatego też mieli w zwyczaju traktować je z wielkim szacunkiem, który był przekazywany z pokolenia na pokolenie. To przekonanie jest do dziś żywe w sercach Japończyków. Aby pomóc tym, którzy nie są w stanie po prostu wyrzucić i pozbyć się swoich lalek, odprawiane są rytuały szinto, które oczyszczają i błogosławią te lalki, które zakończyły swoją „służbę”. *Ningyō kanshasai* trwa od rana do popołudnia, kiedy to odbywa się ostateczny rytuał podziękowania i pożegnania – zabawki są palone.

www.wkrainietajfunow.pl

Podaj nazwę typu normy społecznej, której przestrzegania dotyczy tekst. Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do wybranej informacji z tego tekstu.

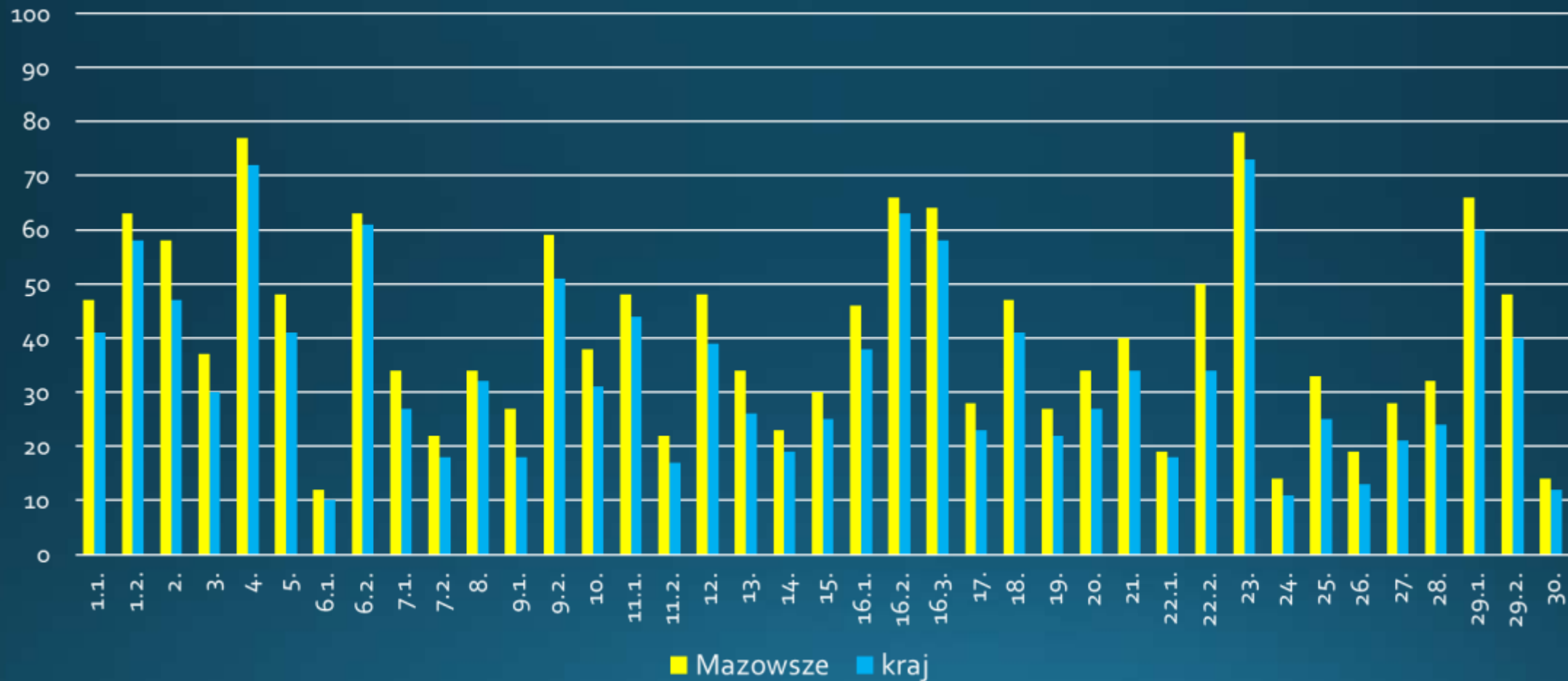
Nazwa typu normy społecznej – **norma obyczajowa**

Uzasadnienie – **ponieważ festiwal lalek ma charakter zwyczaju przekazywanego z pokolenia na pokolenie**

Stopień trudności zadań

Stopień trudności	Wskaźnik łatwości	Numery czynności	Liczba czynności
Bardzo trudne	0,00-0,19	6.1., 22.1., 24., 26., 30.	5
Trudne	0,20-0,49	1.1., 3., 5., 7.1., 7.2., 8., 9.1., 10., 11.1., 11.2., 12., 13., 14., 15., 16.1., 17., 18., 19., 20., 21., 25., 27., 28., 29.2.	24
Umiarkowanie trudne	0,50-0,69	1.2., 2., 6.2., 9.2., 16.2., 16.3., 22.2., 29.1.	8
Łatwe	0,70-0,89	4., 23.	2
Bardzo łatwe	0,90-1,00	-	0

Poziom wykonania czynności

Zadanie łatwe – 78% (w kraju 73%)

Zadanie 23. (0–1)

Fragment *Ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne*

Art. 20.2. Pomoc konsularna jest udzielana w niezbędnym zakresie i z zastosowaniem środków koniecznych do ochrony istotnych praw i interesów obywatela polskiego.

Dz.U. 2015, poz. 1274, z późn. zm. (stan prawny na 5 marca 2018 r.).

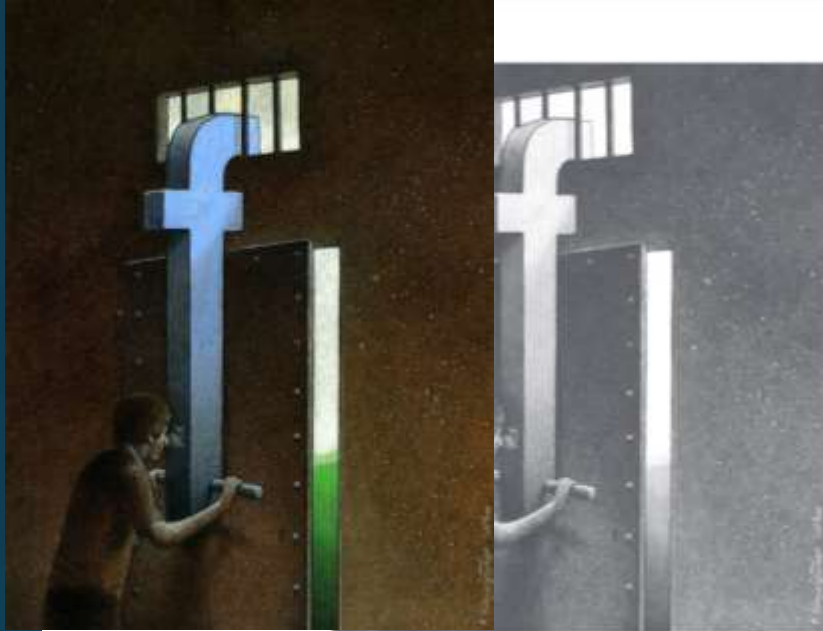
Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Przytoczony fragment ustawy ma związek z następującym przepisem *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*:

- A. Władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym [...] i osobom w podeszłym wieku.
- B. Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczaniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.
- C. Podczas pobytu za granicą obywatel polski ma prawo do opieki ze strony Rzeczypospolitej Polskiej.
- D. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.

Zadanie łatwe – 77% (w kraju 72%)

Zadanie 4. (0–1)

Na podstawie: www.niezlasztuka.net

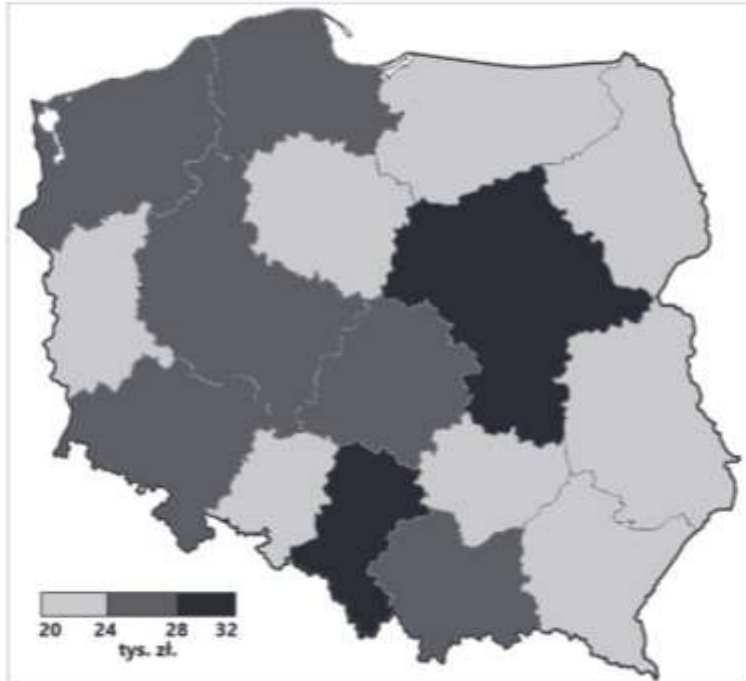
Odnosząc się do elementów graficznych rysunku, wyjaśnij problem na nim przedstawiony.

..... Autor rysunku wskazuje, że patrzenie na świat przez
..... pryzmat portali społecznościowych, co symbolizuje
..... peryskop w kształcie logo Facebooka, w poważnym
..... stopniu ogranicza realne poznawanie rzeczywistości

Zadanie bardzo trudne – 12% (w kraju 10%)

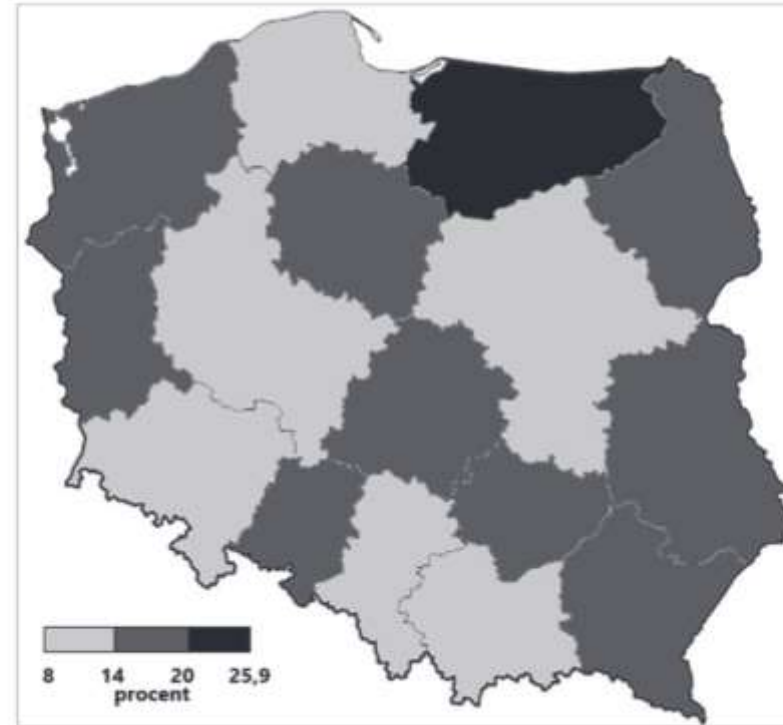
Zadanie 6. (0–2)

Mapa 1. Nominalne dochody brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca według województw w 2013 roku

Na podstawie: *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2016*, Warszawa 2016, s. 143.

Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego według województw w 2013 roku

Na podstawie: *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2014*, Warszawa 2014, s. 163.

6.1. Rozstrzygnij, czy występuje jednoznaczna zależność między wskaźnikami, których dotyczą mapy. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do danych.

Rozstrzygnięcie – **nie**.....

Uzasadnienie – **W jedenastu województwach poziom dochodu jest w innym przedziale, niż wynikałoby to z przedziału poziomu bezrobocia.**.....

Wskazówki do rozwiązania zadania

- Zadanie polegało na porównaniu obydwu map. Należało to zrobić porównując kolory, zgodnie z legendą (np. kolor jasnoszary oznacza zarówno niskie dochody, jak i niską stopę bezrobocia).

Trzeba sprawdzić czy we wszystkich województwach, w których

- są jasnoszare oznaczenia niskich dochodów - jest również ciemnoszare oznaczenie wysokiej stopy bezrobocia (tak jest tylko w 1 województwie warmińsko-mazurskim)
- są średnioszare oznaczenia średnich dochodów średniej stopy bezrobocia – jest również średnioszare oznaczenie średniej stopy bezrobocia (tak jest w 2 województwach: zachodniopomorskim i łódzkim)
- są ciemnoszare oznaczenia wysokich dochodów – jest również jasnoszare oznaczenie niskiej stopy bezrobocia (tak jest w 2 województwach: mazowieckim i śląskim).

Wniosek: na 16 województw zależność wykazano w zaledwie 5 województwach. Nie ma jednoznacznej zależności pomiędzy wysokością dochodów a stopą bezrobocia.

Zadanie bardzo trudne – 14% (w kraju 11%)

Zadanie 24. (0–2)

Fragment mapy politycznej Europy w latach 1993–2005

Na podstawie: www.worldatlas.com

Uzasadnij poprawność cezur czasowych obecnych w tytule zaprezentowanej mapy, odnosząc się do właściwych zmian terytorialnych.

Rok 1993 –

Rok 2005 –

Wskazówki do rozwiązania zadania

- Zadanie sprawdzało znajomość mapy. Polegało na uważnym obejrzeniu granic państw i zauważeniu, że na mapie umieszczono Czechy i Słowację. Natomiast na Bałkanach oznaczono państwa, które uzyskały niepodległość od Jugosławii w 1991 r. (Słowenia, Chorwacja, Macedonia), w 1992 r. (Bośnia i Hercegowina oraz Federalna Republika Jugosławii). Na mapie mamy połączone Serbię i Czarnogórę, które od 2003 r. funkcjonowały pod nazwą Związku Państw Serbii i Czarnogóry. Dopiero w czerwcu 2006 r. powstały osobne państwa. Natomiast Kosowo ogłosiło niepodległość dopiero w 2008 r.

Zadanie bardzo trudne – 14% (w kraju 11%)

Zadanie 24. (0–2)

Fragment mapy politycznej Europy w latach 1993–2005

Na podstawie: www.worldatlas.com

Wskazanie państw obecnych w tytule zaprezentowanej mapy, w tym państw terytorialnych.

Na mapie są już Czechy i Słowacja, a nie Czechosłowacja

Na mapie nie ma jeszcze osobnych państw Serbii i Czarnogóry

Zadanie bardzo trudne – 19% (w kraju 13%)

Zadanie 26. (0–2)

O instytucjach Unii Europejskiej

Artykuł A. [...] nadaje Unii impulsy niezbędne do jej rozwoju i określa ogólne kierunki i priorytety polityczne. [...] nie pełni funkcji prawodawczej. W skład [...] wchodzi szefowie państw lub rządów Państw Członkowskich, jak również jej przewodniczący [...].

Artykuł B. W skład [...] wchodzi jeden przedstawiciel szczebla ministerialnego z każdego Państwa Członkowskiego, upoważniony do zaciągania zobowiązań w imieniu Rządu Państwa Członkowskiego, które reprezentuje, oraz do wykonywania prawa głosu.

Artykuł C. [...] wspiera ogólny interes Unii i podejmuje w tym celu odpowiednie inicjatywy. Czuwa [...] nad stosowaniem Traktatów i środków przyjmowanych przez instytucje na ich podstawie. [...] Wykonuje budżet i zarządza programami.

Wersja skonsolidowana *Traktatu o Unii Europejskiej*, oide.sejm.gov.pl

Do każdego artykułu dopisz nazwę właściwej instytucji Unii Europejskiej.

Artykuł A. – **Rada Europejska**

Artykuł B. – **Rada (Rada Unii Europejskiej)**

Artykuł C. – **Komisja Europejska**

Wskazówki do rozwiązania zadania

- Rozwiązanie zadania wymagało
 - uważnego przeczytania tekstów źródłowych;
 - znajomości instytucji UE .
- Sformułowania klucze:
 - Artykuł A – w skład wchodzi szefowie państw lub rządów państw członkowskich (Rada Europejska)
 - Artykuł B – w skład wchodzi jeden przedstawiciel szczebla ministerialnego z każdego państwa członkowskiego (Rada Unii Europejskiej)
 - Artykuł C – czuwa nad stosowaniem Traktatów, wykonuje budżet (Komisja Europejska)

Zadanie bardzo trudne – 19% (w kraju 18%)

Zadanie 22. (0–2)

Z dokumentu dotyczącego praw człowieka

Rządy Państw-Sygnatariuszy[,] [...] zdecydowane jako Rządy państw europejskich, działających w tym samym duchu i posiadających wspólne dziedzictwo ideałów i tradycji politycznych, poszanowania wolności i rządów prawa, podjąć pierwsze kroki w celu zbiorowego zagwarantowania niektórych praw wymienionych w Powszechnej Deklaracji, uzgodniły, co następuje: [...]

Art. 7. [...] 1. Nikt nie może być uznany za winnego popełnienia czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu działania, który według prawa wewnętrznego lub międzynarodowego nie stanowił czynu zagrożonego karą w czasie jego popełnienia. [...]

Art. 34. [...] Trybunał może przyjmować skargi każdej osoby, organizacji pozarządowej lub grupy jednostek, która uważa, że stała się ofiarą naruszenia przez jedną z Wysokich Układających się Stron praw zawartych w [...] [niniejszym dokumencie].

bip.ms.gov.pl

22.1. Zaznacz dwa zdania dotyczące dokumentu, którego fragment przytoczono.

A. Polska ratyfikowała go w 1977 roku.

B. Został on przyjęty w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

C. Wskazano w nim mechanizmy dochodzenia praw i wolności człowieka.

D. Nosi on nazwę *Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*.

E. Trybunał, którego dotyczy art. 34 dokumentu, to Trybunał Sprawiedliwości UE.

Wskazówki do rozwiązania zadania

- Rozwiązanie zadania wymagało
 - uważnego przeczytania tekstu źródłowego. Sformułowanie klucz: *zagwarantowanie praw wymienionych w Powszechnej Deklaracji* – co wskazywało, że chodzi o procedurę kontrolną do Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, czyli Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności – dokument Rady Europy;
 - wskazania zdań odnoszących się do dokumentu – zdań z informacjami o ustanowieniu procedury kontrolnej (*Wskazano w nim mechanizmy dochodzenia praw i wolności człowieka*) i o nazwie dokumentu (*Nosi on nazwę Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*).

Zadanie można było rozwiązać także w taki sposób, że zdający wykluczał niepasujące odpowiedzi:

- Zdania A i B dotyczą Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych / Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, czyli dokumentów ONZ (*A. Polska ratyfikowała go w 1977 r. B. Został on przyjęty w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych*). Jednak w tekście źródłowym napisano *Rządy Państw Sygnatariuszy* [,] [...] zdecydowane jako *Rządy państw europejskich*, co wyklucza ONZ jako organizację światową a nie europejską.
- Zdanie E dotyczy Trybunału Sprawiedliwości UE, czyli instytucji, która rozpatruje skargi indywidualne tylko wtedy, gdy skarżący uważa, że poniósł szkodę z powodu działania lub zaniechania działania instytucji UE. Zatem nie każda osoba indywidualna może wnieść skargę do Trybunału.

Wnioski do pracy z uczniami

W oparciu o powyższą analizę, zachęcam nauczycieli, aby:

- 1) korzystali z map i niezależnie od treści realizowanych na zajęciach z geografii, sprawdzali znajomość nazw państw i ich usytuowanie w Europie i na świecie oraz zmiany granic;
- 2) wymagali od uczniów podawania pełnych i poprawnych nazw własnych dokumentów i instytucji (np. Kodeks cywilny a nie kodeks spraw cywilnych, Kodeks rodzinny i opiekuńczy a nie kodeks do spraw rodzinnych – zadanie 19.);
- 3) pokazali uczniom, w jaki sposób eliminować błędne odpowiedzi – rozwiązywanie zadań egzaminacyjnych jest też umiejętnością.

Wypracowanie – 14% (w kraju 12%)

Temat 1.

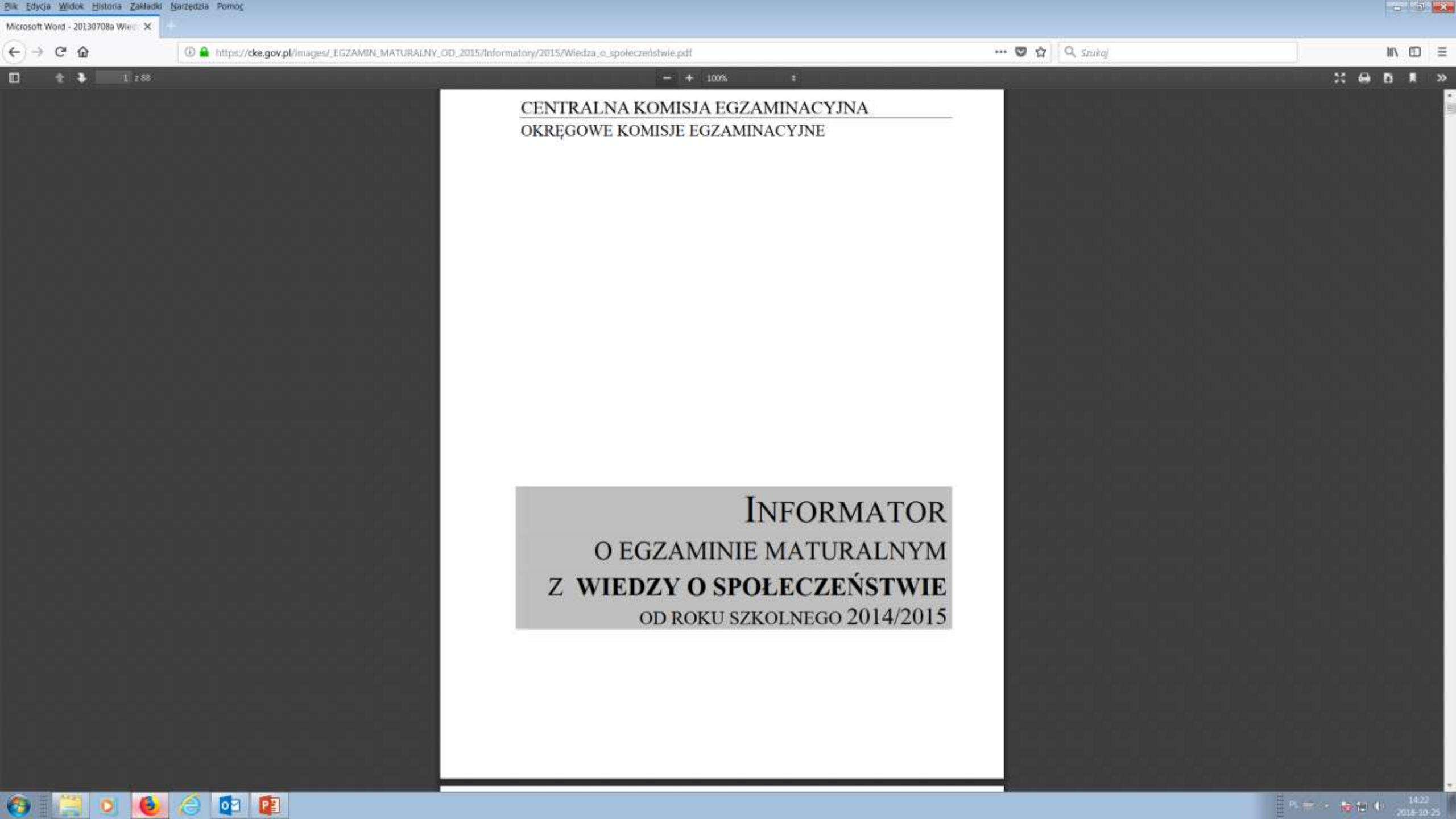
Wyjaśnij – charakteryzując referendum ogólnokrajowe, rodzaje referendów lokalnych oraz petycję w Rzeczypospolitej Polskiej – jak poprzez nie obywatele mogą wpływać na organy władzy i decyzje polityczne.

Temat 2.

Porównaj ustrój polityczny Rzeczypospolitej Polskiej i Konfederacji Szwajcarskiej: typ demokracji, typ systemu politycznego, formę rządu (kwestię głowy państwa) oraz system partyjny.

Temat 3.

Scharakteryzuj system ochrony praw człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych – dokumenty dotyczące tych praw oraz instytucje stojące na straży ich przestrzegania.

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA
OKRĘGOWE KOMISJE EGZAMINACYJNE

INFORMATOR
O EGZAMINIE MATURALNYM
Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015

Tematy wypracowań

- zdający wybiera jeden z trzech tematów
- tematy są zróżnicowane pod względem
 - treściowym (obszary)
 - formalnym (ujęcie problemowe lub przekrojowe)
 - przestrzennym (co najmniej jeden temat związany z Polską i jeden temat związany z Europą lub światem)
- tematy pochodzą z obszarów:
 - społeczeństwo
 - polityka
 - prawo
 - stosunki międzynarodowe

Zasady oceniania wypracowania

- Egzaminator przyznaje punkty za:
 - WM - wartość merytoryczną pracy, czyli ocenia stopień realizacji czterech istotnych aspektów (0 lub 4 lub 8 lub 12 punktów),
 - PM - poprawność merytoryczną (-1 lub 0 lub 1 punkt),
 - S - selekcję informacji, czyli zgodność informacji zawartych w pracy z tematem pracy (-1 lub 0 lub 1 punkt),
 - J - język, styl i kompozycję (-1 lub 0 lub 1 punkt).

Maksymalna liczba punktów – 12 – WM: 12 pkt, PM: – 0 pkt, S: – 0 pkt, J: – 0 pkt.

Minimalna liczba punktów – 0 – praca nie spełnia WM dla poziomu I. Pozostałych kryteriów (PM, S, J) nie ocenia się.

Zasady oceniania WM

- Poziom I – 4 pkt

Zdający w pełni scharakteryzował jeden aspekt i częściowo scharakteryzował jeden aspekt zagadnienia LUB scharakteryzował częściowo trzy istotne zagadnienia.

- Poziom II – 8 pkt

Zdający scharakteryzował w pełni trzy istotne aspekty zagadnienia LUB scharakteryzował w pełni dwa aspekty i częściowo scharakteryzował dwa aspekty zagadnienia.

- Poziom III – 12 pkt

Zdający scharakteryzował w pełni cztery istotne aspekty zagadnienia.

Zasady oceniania PM

- Poziom I – zdający popełnił 3 lub 4 błędy merytoryczne
- Poziom II – zdający popełnił 1 lub 2 błędy merytoryczne
- Poziom III – zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego

Zasady oceniania S

- Poziom I – zdający napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem
- Poziom II – zdający umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem
- Poziom III – zdający nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem

Zasady oceniania J

- Poziom I – zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny
- Poziom II – zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany
- Poziom III – zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny

Zasady oceniania WM

- Poziom I – 4 pkt

Zdający w pełni scharakteryzował jeden aspekt i częściowo scharakteryzował jeden aspekt zagadnienia LUB scharakteryzował częściowo trzy istotne zagadnienia.

- Poziom II – 8 pkt

Zdający scharakteryzował w pełni trzy istotne aspekty zagadnienia LUB scharakteryzował w pełni dwa aspekty i częściowo scharakteryzował dwa aspekty zagadnienia.

- Poziom III – 12 pkt

Zdający scharakteryzował w pełni cztery istotne aspekty zagadnienia.

Propozycja rozwiązania
zadania – wnioski do
pracy z uczniami

Uczniowie wyodrębniają
4 istotne aspekty zagadnienia

Temat 1.

Wyjaśnij – charakteryzując referendum ogólnokrajowe, rodzaje referendów lokalnych oraz petycję w Rzeczypospolitej Polskiej – jak poprzez nie obywatele mogą wpływać na organy władzy i decyzje polityczne.

- Aspekt I: referendum ogólnokrajowe
- Aspekt II: referendum samorządowe
- Aspekt III: referendum samorządowe odwoławcze
- Aspekt IV: petycja

Temat 2.

Porównaj ustrój polityczny Rzeczypospolitej Polskiej i Konfederacji Szwajcarskiej: typ demokracji, typ systemu politycznego, formę rządu (kwestię głowy państwa) oraz system partyjny.

- Aspekt I: podobieństwa i różnice w zakresie typu demokracji
- Aspekt II: podobieństwa i różnice w zakresie typu systemu politycznego
- Aspekt III: podobieństwa i różnice w formie rządu
- Aspekt IV: podobieństwa i różnice w systemie partyjnym

Temat 3.

Scharakteryzuj system ochrony praw człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych – dokumenty dotyczące tych praw oraz instytucje stojące na straży ich przestrzegania.

- Aspekt I: charakterystyka Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka
- Aspekt II: charakterystyka innych dokumentów dotyczących praw człowieka
- Aspekt III: charakterystyka instytucji ONZ do spraw ochrony praw człowieka
- Aspekt IV: charakterystyka innych instytucji i organizacji wyspecjalizowanych ONZ

Zdający odpowiadają na 6 szczegółowych pytań odnosząc te pytania do każdego wyodrębnionego istotnego aspektu

- Co? Kto?
- Gdzie?
- Kiedy?
- Dlaczego?
- Jak?
- Po co?

Temat 1.

Wyjaśnij – charakteryzując referendum ogólnokrajowe, rodzaje referendów lokalnych oraz petycję w Rzeczypospolitej Polskiej – jak poprzez nie obywatele mogą wpływać na organy władzy i decyzje polityczne.

- Aspekt I: referendum ogólnokrajowe
 - Aspekt II: referendum samorządowe
 - Aspekt III: referendum samorządowe odwoławcze
 - Aspekt IV: petycja
-
- Co? / Kto? (Co to jest referendum/petycja? Kto decyduje o przeprowadzeniu referendum? Kto może wziąć udział w referendum? Kto może złożyć petycję?)
 - Gdzie? (Jakiego obszaru dotyczy referendum? Do kogo składa się petycję?)
 - Kiedy? (Kiedy referendum jest ważne? Kiedy wynik referendum jest wiążący? Kiedy powinna być rozpatrzona petycja?)
 - Dlaczego? (Z jakiego powodu przeprowadza się referendum? W jakiej sprawie składa się petycję?)
 - Jak? (W jaki sposób sformułowane jest pytanie referendalne? W jaki sposób składa się petycję?)
 - Po co? (Jaki skutek miały dotychczas przeprowadzone referenda (referendum uwłaszczeniowe, konstytucyjne, akcesyjne, dotyczące JOW-ów i finansowania partii)?)

Temat 2.

Porównaj ustrój polityczny Rzeczypospolitej Polskiej i Konfederacji Szwajcarskiej: typ demokracji, typ systemu politycznego, formę rządu (kwestię głowy państwa) oraz system partyjny.

- Co? (Co to jest typ demokracji? - co to jest demokracja bezpośrednia? co to jest demokracja pośrednia? / Co to jest typ systemu politycznego? – co to jest system kanclerski? co to jest system parlamentarno-gabinetowy? Co to jest forma rządu? – co to jest republika? Co to jest monarchia? Co to jest system partyjny?)
- Gdzie? (odpowiedź na to pytanie znajduje się w poleceniu, ale można pokusić się o ulokowanie państw w obszarze Europy)
- Kiedy? (Od kiedy datujemy demokrację w Rzeczypospolitej Polskiej? Od kiedy datujemy demokrację w Konfederacji Szwajcarskiej?)
- Dlaczego? (Jakie są przyczyny różnic pomiędzy ustrojem politycznym Rzeczypospolitej Polskiej i Konfederacji Szwajcarskiej?)
- Jak? (Jak realizowane są zasady ustroju demokratycznego w RP i Szwajcarii? kto stoi na czele państwa? Jak wybierani są przedstawiciele władz na szczeblu centralnym i lokalnym? jaki jest zakres i podział kompetencji pomiędzy poszczególnymi organami władzy? jak wygląda realizacja zasady trójpodziału władzy? jak wygląda współpraca pomiędzy partiami politycznymi w obydwu państwach?)
- Po co? (Jaki skutek dla obywateli i postrzegania państwa na arenie międzynarodowej ma panujący ustrój polityczny?)

Temat 3.

Scharakteryzuj system ochrony praw człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych – dokumenty dotyczące tych praw oraz instytucje stojące na straży ich przestrzegania.

- Aspekt I: charakterystyka Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka
- Aspekt II: charakterystyka innych dokumentów dotyczących praw człowieka
- Aspekt III: charakterystyka instytucji ONZ do spraw ochrony praw człowieka
- Aspekt IV: charakterystyka innych instytucji i organizacji wyspecjalizowanych ONZ
 - Co? (Co jest najważniejszym dokumentem ONZ dotyczącym praw człowieka? Jakie są inne dokumenty ONZ dotyczące praw człowieka? Jakie instytucje stoją na straży praw człowieka?)
 - Gdzie? (Gdzie można złożyć skargę na łamanie praw człowieka?)
 - Kiedy? (Kiedy i w jakich okolicznościach została uchwalona Powszechna Deklaracja Praw Człowieka? Kiedy został uchwalony Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych / Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych?)
 - Dlaczego? (Z jakiego powodu powstawały kolejne dokumenty dotyczące praw człowieka?)
 - Jak? (Jakie prawa unormowane są w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, a jakie w międzynarodowych paktach? Jaki jest zakres kompetencji poszczególnych instytucji ONZ i instytucji wyspecjalizowanych?)
 - Po co? (Jaki skutek mają deklaracje, a jaki konwencje? Jaki skutek przyniosły działania Międzynarodowego Trybunału Karnego, Międzynarodowego Trybunału Karnego dla Jugosławii, Międzynarodowego Trybunału Karnego dla Rwandy, dla Sierra Leone i Libanu? Jaki skutek przyniosły operacje i misje pokojowe ONZ (np. operacja ONUB w Burundi 2004-2006, misja UNMISS w Sudanie Południowym od 2011 r.)?)

Wnioski do pracy z uczniami

W oparciu o powyższą analizę, zachęcam nauczycieli, aby:

- 1) zwracali uwagę na to, że w wypracowaniu zdający muszą wykazać się tzw. twardą wiedzę, a nie talentami pisarskimi. Wystarczy, aby styl wypowiedzi był komunikatywny, natomiast punkty zdający otrzymują za konkretne, wynikające z przepisów prawa, informacje (np. dotyczące frekwencji, kworum, większości bezwzględnej czy kwalifikowanej, nazw i dat ratyfikacji dokumentów, itp.);
- 2) sięgali do tekstów źródłowych – dokumentów prawnych, np. Ustawy o petycjach, Ustawy o referendum ogólnokrajowym, Ustawy o referendum lokalnym, Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych - i wspólnie z uczniami dokonywali analizy tych tekstów.

Gdzie można uzyskać odpowiedzi na pytania związane z egzaminem maturalnym?

- Centralna Komisja Egzaminacyjna www.cke.gov.pl
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie www.oke.waw.pl
- (22) 457 03 39
 - Sylwia Derda – Kierownik Pracowni Matur, ekspert wiedzy o społeczeństwie w zakresie matury oraz historii w zakresie egzaminu gimnazjalnego i egzaminu ósmoklasisty
- (22) 457 03 37
 - Ragna Ślęzakowska – Kierownik Wydziału Egzaminów z Zakresu Kształcenia Ogólnego